

Lapsen kehotunnekasvatus

Kehotunnekasvatus tarkoittaa pienten lasten ikätasoista seksuaali- ja turvataitokasvatusta. Pienen lapsen seksuaalisuus on etenkin omaan kehoon tutustumista ja tunteiden opettelua. Se on läheisyyttä ja tykkäämistä, mielihyvää omasta kehosta ja tiedonjanoa. Se on myös hyvien tapojen harjoittelua sekä itseen liittyvien oikeuksien opettelua. Samalla lapsi oppii myönteisen asenteen omaa kehoa, tunteiden näyttämistä ja läheisyyttä kohtaan. Puhu lapselle näistä asioista.

Kehotunnekasvatus auttaa lasta tuntemaan ja pitämään huolta omasta kehostaan. Se vahvistaa itsearvostusta. Kehotunnekasvatus tähtää myönteiseen tunteeseen omaa kehoa kohtaan.

Kehotunnekasvatuksen kahdeksan aihetta ovat: 1) Keho ja kehitys 2) Tunteet 3) Läheisyys, hyväolo ja itsetunto 4) Ympäristö ja muut ihmiset 5) Hyvinvointi ja terveys 6) Lisääntyminen 7) Normit ja tavat 8) Oikeudet

Ohjaavat asiakirjat

Lasten oikeudet

WHO:n seksuaalikasvatuksen Standardit Euroopassa

Lanzaroten sopimus

Varhaiskasvatusta ja perusopetusta ohjaavat asiakirjat

Sosiaali- ja terveysministeriö: Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020-2025

Puheeksi ottaminen

- Lapsi tarvitsee sopivat, sallitut sanat kehosta puhumiseen
- Vastaa aina lasten kysymyksiin asiallisesti
- Tärkeää on myönteinen ja rauhallinen lähestymistapa
- Sopikaa aikuisten kesken, miten herkistä asioista lapselle puhutaan, esimerkiksi seksuaalisesta kehityksestä, kehosta ja eritteistä.
- Käytä apuna materiaaleja, esimerkiksi Puheeksi ottamisen kortit

Myönteinen kehoitsetunto on:

- Ihmisen käsitys omasta kehosta
- Se, miten hyvänä, sopivana tai oikeanlaisena ihminen kokee oman kehonsa

Se rakentuu:

- Hyväksi, kun ihmisen kehoa kohdellaan hyvin ja siitä puhutaan arvostavasti
- Kaikkien ihmisten välisissä kohtaamisissa
- Hyvien kokemusten kautta. Silloin lapsi itsekkin alkaa pitää kehostaan ja haluaa pitää siitä hyvää huolta
- Läheisyys, myönteinen kosketus ja arvostavat sanat tukevat sitä
- Kun aikuiset toimivat itse myönteisen kehoitsetunnon mallina
- Puhu itsestäsi, kehostasi ja kaikkien muidenkin kehoista myönteisesti

Turvataidot

Turvataidot kannattaa opettaa lapselle varhain. Harjoittele ja opeta lapselle keinoja toimia ikävissä tilanteissa. Silloin lapsi saa tiedon ja taidon. Se antaa myös turvaa: tiedän miten voi toimia. Asioiden käsittely avaa sinun ja lapsen välille puheyhteyden: lapsi saa puhua ja kysyä kehosta, turvataidoista ja kurjista kokemuksista. On myös keinoja suojata itseä ja vältellä vaaroja.

Lapsi tietää ja oppii muistakin vaaroista, kuten myrkkukasveista ja -marjoista tai että eläin voi purra. Myös liikenteessä, mediassa ja joskus ihmistenkin kanssa pitää olla varovainen. Jos kehoon liittyvistä asioista on lapsen kanssa puhuttu, hän pystyy helpommin tunnistamaan oudon tilanteen ja saattaa muistaa tärkeän taidon: nyt pitää sanoa ei ja lähteä heti pois! Myöskään medialaitteista ei ole pakko katsoa mitään, mikä tuntuu pahalta. Noudattakaa pelien ja ohjelmien ikärajoja, ne suojaavat lasta.

Kun lapsella on sanoja ja tietoa, hän myös uskaltaa paremmin kertoa, jos jotakin ikävää on tapahtunut. Kuitenkin yleensä vaikkapa koirat, polkupyörät, autot ja ihmiset ovat turvallisia.

Hankalalta tuntuvat aiheet

Unnutus: Sukuelinten tutkimista ja koskettamista. Lapsi hakee mielihyvää, lohtua, ajankulua tai rauhoittumista. Unnutus on tavallista pienillä lapsilla.

Lisääntyminen: Lapselle voi kertoa, että vauvat kasvavat äidin kohdussa. Tarvitaan siemen sekä mieheltä että naiselta. Joskus vauvansiemeniä myös lahjoitetaan. Puhu lapsen ymmärtämällä, yksinkertaisilla sanoilla.

Turvallisuus: Lapsen ikiomiin yksityisiin paikkoihin ei kukaan saa koskettaa ilman hyvää syytä ja lapsen lupaa. Kosketukseen tai katsomiseen ei saa koskaan painostaa tai pakottaa. Isommat eivät saa kosketella pienempiään. Mikään kosketus, mediasisältö tai viesti ei saa jättää kurjaa oloa eikä se saa olla salaisuus.

Malleja kehotunnekasvatukseen

Hyvä kysymys -palvelu vanhemmille
www.hyvakysymys.fi/lapsijaseksuaalisuus

Väestöliiton sivusto ammattilaisille
www.vaestoliitto.fi/kehotunnekasvatus

Pikku Kakkosen turvataitovideot
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/06/05/pikku-kakkosessa-annetaan-kaikille-kehon-osille-nimi-ja-opetellaan>

Videoita ja luentoja kehotunnekasvatuksesta
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLP9tu512V7j08BerowfXjrk7uEKdyE0-K>

